

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
MAGISTERSKÝ OBOR SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ EKOLOGIE
HODNOCENÍ DIPLOMOVÝCH PRACÍ

Autorka DP: Bc. Radka Tyslová

Diplomová práce: Protierozní opatření na orné půdě ve vnímání zemědělců

Posudek vypracoval: Jaroslav Pražan

1. Všeobecný úvod: informace o práci, obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec)

Úvod do problematiky je proveden pečlivě. Hypotézy jsou zasazeny do teoretického rámce jasně a srozumitelně.

2. Obsahová stránka

2.1 Členění práce, předmět zkoumání (vlastní předmět práce), výkladový rámec, výchozí pojmy a jejich výklad

Práce je členěna přehledně a jasně. Předmět zkoumání představuje průsečík oborů, což kladlo na autorku značné nároky. Popis protierozní tematiky a odpovídajících nástrojů zemědělské politiky zvládla velmi dobře. I když se vzhledem k náročnosti tématu z jiného oboru objevují drobné nepřesnosti v používání některých pojmů (což však zásadně nesnížilo hodnotu práce). Čitateli může místy působit drobné obtíže používání pojmu protierozní opatření, které se používá jak pro samotná opatření na půdě (např. zatravnění) a také v rámci nástrojů politiky, kde tento pojem má svůj jiný a různý obsah. Ale z celkového kontextu práce lze význam tohoto pojmu v jednotlivých částech textu odvodit.

Teoretický úvod do tématu byl proveden poměrně jasně a přehledně.

Pojem „dotační titul greening“ (str. 36 poslední věta) nelze považovat za přesný, neboť greening představuje požadavky spojené se získáním části přímých plateb, které se nenazývají dotačními tituly. Nejedná se však o velký nedostatek. V případě greeningu a DZES se nejedná o „povinná opatření“, neboť zemědělci nemusejí tyto podpory pobírat a tím by nemuseli ani plnit tyto požadavky (tamtéž), správnější formulace by mohla znít: „závazná opatření v případě, že zemědělec požádá o odpovídající podpory“. Vzhledem k odbornosti autorky a zaměření práce však lze považovat tuto nepřesnost za nedůležitou, navíc tuto skutečnost na jiném místě autorka vysvětluje.

V poznámce 7 je přisouzena podporám v LFA příslušnost ke Greeningu, co neodpovídá skutečnosti.

Úhor obecně nelze považovat za protierozní opatření, pokud by nebyl specifikován (např. zelený úhor, nebo úhor s meziplojinou/zeleným pokryvem v kontrastu např. s černým úhorem).

2.2 Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy, úspěšnost při jejich ověřování a prokazování

Hlavní vstupní hypotéza je definována zřetelně a přesvědčivě a opírá se dostatečně o teorie behaviorální psychologie a současně o dosavadní znalost o postojích zemědělců k protierozní ochraně. Vstupní hypotéza byla rozpracována na pracovní hypotézy, které dobře odpovídají na otázku vstupní hypotézy. Výsledky prezentované v kapitole 2 dávají dostatečné argumenty pro stanovení závěrů a následně pro potvrzení/vyvrácení pracovních hypotéz. Jak zmíněno níže, práce by si zasloužila o něco více demonstrovat přehledně výsledky šetření (např. tabelárně) s využitím kódovaných odpovědí, a to i s vědomím omezené hodnoty samotných četností odpovědí při kvalitativním výzkumu na malém vzorku. Usnadnilo by to čitateli jasněji posoudit argumenty generované v kapitole 2.

2.3 Metodologický postup: metody a techniky, které jsou v práci použity a jejich zvládnutí

Autorka DP zvolila kvalitativní šetření rozsahem a hloubkou odpovídající případové studii, která má jiné ambice, než zobecňování pro českou populaci zemědělců, ale může detailně popsat dynamiku studovaných fenoménů a odpovědět na otázky, ptající se proč sledované fenomény existují. Tomuto záměru také odpovídala velikost vzorku (10 konvenčních a 10 ekologických zemědělců vybraných tak, aby byly charakteristikou a místními podmínkami co nejbližší).

Pro tento úkol zvolila autorka částečně strukturované rozhovory (dotazník je uveden v příloze), cílené na jednotlivé dílčí hypotézy, na jejichž základě vypracovala kódování odpovědí pro další vyhodnocení. Vzhledem k množství shromážděných argumentů ve výsledcích lze usoudit na hloubkové rozhovory, které svým rozsahem přesahovaly uvedený dotazník v příloze.

V práci mohlo být více demonstrováno, jak byla data pomocí kódování vyhodnocena (např. tabelárně), usnadnilo by to čitateli sledovat rozhodování autorky o významu a smyslu posbíraných dat. Pomineme-li omezené možnosti čitatele sledovat vznik argumentů ze šetření, lze odvodit, že výsledky podporují závěry a potvrzení/nepotvrzení hypotéz.

Mezi drobné nejasnosti patří: V kapitole 2.3 Vnímaná míra vlastního vlivu na přijetí opatření: výsledky jsou do jisté míry rozporuplné. Nejprve je zde tvrzení, že zemědělci uvádějí, že mají obecně velký vliv na to, jaké konkrétní opatření si vyberou k realizaci. Následně v dalším odstavci je toto tvrzení popřeno, neboť se uvádí, že „zemědělci ale vnímají, že nemohou rozhodnout o tom, jestli budou na svých pozemcích vůbec nějaké opatření realizovat...“. Rozporuplnost vychází např. z faktu, že jsou opatření, která vyžadují/nevyžadují souhlas vlastníka, nebo rozhoduje příslušný nástroj politiky (bylo uvedeno následně). Velmi pravděpodobně se jedná o formulační záležitost z kontextu lze vyrozumět význam těchto zdánlivě rozporuplných tvrzení.

2.4 Čím práce rozšiřuje dosavadní znalosti

Dosud byla role zemědělského rozhodování o využívání různých protierozních opatření posuzována v ČR z pohledu jiných teorií nebo dokonce jiných disciplín (např. teorií institucionální ekonomie). V tomto

ohledu přineslo šetření a celá práce obohacující úhel pohledu, který by po dalším rozpracování mohl dát podklad k účinnější protierozní ochraně. Ukázal i z jiného pohledu roli celé společnosti v rozhodování zemědělců, roli jejich přesvědčení atd. Současně výsledky podpořily dosud poměrně vzácné práce, zabývající se dosti citlivým tématem role podpor v rámci Společné zemědělské politiky v ochraně přírodních zdrojů.

2.5 Jaké je (je-li) jejich teoretické zobecnění a přínos

Práce dokazuje, že fenomény, které byly jen částečně tušeny, nebo některé popsány pomocí jiných teorií, reálně existují (např. význam zájmu/nezájmu veřejnosti na vlivu zemědělců na otázky veřejného zájmu, ochota zemědělců brát názory veřejnosti v úvahu – tedy nedostatek vlivu veřejného mínění, nedůvěra zemědělců v odborné argumenty a ve stát a jeho politiku obecně a mnoho dalších). Jejich existence je tedy prokázána a autorka správně předpokládá, že jejich zobecnitelnost bude nutné podpořit rozsáhlejším šetřením (pro které připravila dotazník).

V souladu s tímto předpokladem autorka na některých místech uvádí, že se jedná o realitu tohoto vzorku, ale práce by si ještě častěji zasloužila používat podmiňovací tón nebo odkaz na realitu sledovaného vzorku, aby nevznikl dojem, že práce charakterizuje celé zemědělství (což nebyl zřetelně cíl práce).

Např.: Autorka vyvozuje ze srovnání výsledků své studie s šetřením, provedeným jiným pracovištěm závěr, že přesvědčení zemědělců o účinnosti zasačkových pásů je závislé na velikosti podniku. Velikost vzorku opravňuje tvrdit jen, že výsledky „naznačují tuto závislost“ a že je nezbytné toto potvrdit dalším výzkumem.

Na druhou stranu jsou výsledky i závěry v souladu s dosavadními pozorováními, byť provedenými z úhlu zcela jiných disciplín.

2.6 Praktický přínos

Metodologie provedeného výzkumu byla poměrně standardní pro kvalitativní výzkum. Jednoznačným přínosem diplomové práce je rozpracování dotazníku, který autorka navrhuje použít pro získání argumentů umožňujících širší zobecnění definovaných závěrů.

3. Práce s literaturou

Práce s literaturou je adekvátní a odpovídající autoři jdou dostatečně citováni. Teorie využitě pro vybudování základu výzkumu jsou aktuální.

4. Formální stránka

Používání českého jazyka je v práci poměrně dost vyzrálé, jen s drobnými nedostatky. Práce je správně strukturovaná a obsahuje obvyklý aparát (úvod, závěr, klíčová slova, výtah – abstrakt, seznam literatury a zdrojů včetně internetových, seznam příloh).

Práce obsahuje drobné nedostatky (např. chybí dvojtečka uvozující vysvětlení nadpisu nebo úvodního hesla, např. na str. 13, druhý odstavec, text je v tomto případě částečně matoucí).

Je zřejmé, že se podařilo autorce uvést omylem dvě kapitoly s identickým textem 1.5.2 a 1.5.3.

Na str. 23 (poslední odstavec) se autorka dopustila drobné nepřesnosti na pátém řádku, kde tvrdí, že byl proveden výzkum před zavedením ekologického zemědělství (rok 1999). Ekologické zemědělství bylo již v té době zavedeno.

V práci se užívá souběžně minulého, budoucího i přítomného času ohledně práce a výzkumu (sjednocení časů na minulý by vylepšil čtivost dokumentu).

Skloňování v prvním odstavci kapitoly 2.6, konec řádku 3.

5. Celkové hodnocení:

5.1 Celkový přínos, celková hodnota práce

Práci hodnotím velmi vysoko a je žádoucí, aby byla dynamika rozhodování zemědělců a faktory, které ji ovlivňují studovány takto v mnohem větším rozsahu. Umožnilo by to odbornou reflexi české společnosti a dalo by větší možnosti dlouhodobě ovlivnit rozhodování podnikatelů ve směru veřejného zájmu.

5.2 Ne/doporučení práce k obhajobě

Doporučuji práci k obhajobě.

5.3 Otázku, otázky nebo témata pro diskusi před komisí

V závěrech je uvedeno, že by zemědělci mohli sdílet svoje zkušenosti, ale protože jsou dle vašich zjištění přesvědčeni, že „vědí vše, co potřebují“, doporučujete, že má iniciativa ke sdílení zkušeností a dalšímu vzdělávání přijít zvenčí. Můžete rozvést, jak je možné překonat bariéru, o které píšete (bariéra: informace jim dle jejich názoru nechybí)?

Jak je možné využít ostatní faktory plánovaného chování? Např. je možné ovlivnit normativní přesvědčení nebo přesvědčení o míře vlastního vlivu u zemědělců?

5.4 Známkové hodnocení (viz výše)

Výborně

5.5 Bodové hodnocení (viz výše)

17 bodů